

Asia: VN/18125/2025

## **Ehdotus hallituksen esitykseksi taiteen perusopetuksesta annetun lainsäädännön uudistamiseksi**

### **1 § Taiteen perusopetuksen tarkoitus ja tavoitteet**

#### **Valitse sopivin**

Kannatan muutettuna

#### **Muutosehdotus tai muu kommentti:**

Taiteen perusopetus on tavoitteellisesti etenevää ja oppilaan taitotason huomioivaa, ensisijaisesti lapsille ja nuorille järjestettävää eri taiteenalojen koulutusta, joka tukee varhaisiästä lähtien oppilaan kasvua, elinikäistä oppimista, taidesuhteen ja taitojen muodostumista sekä edistää mahdollisuuksia hakeutua eri taiteenalojen jatko-opintoihin. Taiteen perusopetus edistää luovaa osaamista, kulttuurista osallisuutta, kestäväää elämäntapaa sekä yksilön hyvinvointia.

#### **Perustelut:**

Sanamuoto ”ensisijaisesti lapsille ja nuorille” mahdollistaa joustavat paikalliset ratkaisut silloin, kun se pedagogisesti ja taloudellisesti parhaiten palvelee. Lain uudistamisen tavoitteena on lisätä saatavuutta ja saavutettavuutta, mutta sitä ei tule tehdä lasten kustannuksella. Sana ”ensisijaisesti” ei sulje aikuisia pois eli ei ole ikäsyrajintää.

Aikuisille on olemassa rahoitus vapaan sivistystyön puolella myös taiteen perusopintojen opintoihin, järjestelmä huomioi näin alueelliset erot ja tarpeet. Kasvukeskuksissa tilanne on täysin eri kuin muualla, lasten ja nuorten asema heikkenisi eli syntyisi lapsia syrjivä tilanne.

Lisäksi lasten ja nuorten pedagogiikka on täysin erilaista aikuisten opetukseen verrattuna – pedagogisiin opetustehtäviin lasten ja nuorten parissa on nykyinen henkilöstö koulutettu.

Sanapari ”varhaisiästä lähtien” viittaa kokonaisuuteen lapsen oppimispolulla ja kuvaa taiteen perusopetuksen kokonaisvaltaista merkitystä parhaalla tavalla, ei vain oppilaan ikäkasvua.

Opetus-sanan korvaaminen taiteen perusopetus -sanoilla on oleellista tämän lain osalta: pykälän viimeisen virkkeen tulee painottaa koko taiteen perusopetuksen vaikutusta mainittujen asioiden edistäjänä.

### 3 § Opetussuunnitelma, oppimäärän mitoitus ja laajuus

#### Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

#### Muutosehdotus tai muu kommentti

Perustelut:

Kannatamme opetussuunnitelman perusteita taidealoittain.

Varhaisiän taidekasvatus on osa taiteen perusopetusta, mutta sitä ei saa käyttää opintopisteinä osaksi varsinaisen oppimäärän laajuutta. Mikäli varhaisiän taidekasvatus jää ulos TPO-rahoituksesta, se tarkoittaa varhaisiän taidekasvatusopetuksen alasajoa.

Opintojen laajuuden määrittely uudessa laissa on sekava: sen ei saa eriarvoistaa tai tasapäistää oppilaita tai taidelajeja, yksilölliset tarpeet tulee huomioida. Tämä on uhka koko TPO-lain toteutumisen tulevaisuudessa, muutos 1300 tunnin laajuudesta on kriittinen opetuksen järjestäjille ja muuttaa aiemman joustavan tavan rakentaa opintopolkuja hyvin erilaisten oppilaiden tarpeille - toiselle riittää vähempi, toiselle esim. ammattiin tähtäävän oppilaan kohdalla 1000 ei riitä, jopa lakiesityksen maksimi 1500 tuntia tulee nopeasti täyteen (erityisesti musiikissa, orkesterisoittimet): vos-rahoitukseen tulee voida jatkossakin sisällyttää ne opinnot, jotka katsotaan tarpeelliseksi yksilöllisesti etenevien, motivoituneiden oppilaiden kohdalla (syventävien opintojen edistyneiden ryhmät, kurssitarjotin jne.).

Opintopisteajattelu on vaikea, kuten se on ollut Koski-muutoksesta asti. TPO:ssa erityisesti musiikissa oma harjoittelu on oleellinen osa viikon opetusta (opettaja antaa läksyt ja tehtävät, oppilas harjoittelee ohjeiden mukaan). Kotiharjoittelu tulee huomioida merkittävänä osana opintoja. Taiteenalakohtaisesti tulee turvata pedagogisesti perustellut ratkaisut ja joustavuus opetustavoista, mm. yksilö- ja ryhmäopetuksen suhteesta.

Ratkaisuehdotus:

-yksi opintopiste (1 op) vastaamaan keskimäärin 27 tunnin työpanosta – esimerkiksi musiikissa sisältäen sekä opetuksen että oppilaan oman työskentelyn/harjoittelun (10 h+17 h).

-laajan oppimäärän opintojen laajuus voi olla yksilöllinen ja koko opintoputken pitää olla vos-rahoituksessa, esim. 700 h/1100 h/1500 h/1800 h.

#### 4 § Kunta koulutuksen järjestäjänä

**Valitse sopivin**

Kannatan

**Muutosehdotus tai muu kommentti:**

-

#### 5 § Koulutuksen järjestämisluvan saanut koulutuksen järjestäjä

**Valitse sopivin**

Kannatan

**Muutosehdotus tai muu kommentti:**

-

#### 7 § Koulutuksen järjestämislupa

**Valitse sopivin**

Kannatan

**Muutosehdotus tai muu kommentti:**

-

#### 8 § Koulutuksen järjestämisluvan muuttaminen ja peruuttaminen

**Valitse sopivin**

Kannatan

**Muutosehdotus tai muu kommentti:**

-

#### 9 § Koulutuksen järjestäminen ja muu toiminta

**Valitse sopivin**

Kannatan muutettuna

**Muutosehdotus tai muu kommentti:**

Kannatamme ehdotusta huomioiden, että pykälä liittyy suoraan uudistettavan rahoitusmallin muutokseen, johon viitataan 12 §:ssä ja jonka mukaan valtion talousarviosta ehdotetaan poistettavaksi jako musiikin ja muiden taiteiden välillä. Talousarvioon tehtävää muutosehdotusta emme kannata.

Laki musiikkioppilaitosten valtionavustuksista (147/1968) on koko TPO:n perusta ja sen myötä olemme nyt tilanteessa, jossa kaikki taiteet ovat samassa lainsäädännössä. Kun musiikkioppilaitoslaki muutettiin taiteen perusopetuslaiksi 1998, turvattiin musiikin tarvitsema yksilöopetuksen tuntiresurssi (vrt. muut taidealat: ryhmäopetuksen kustannus/oppilas ja lukukausimaksukertymä/oppitunti). Musiikin taiteen perusopetus perustuu edelleen vahvasti yksilöopetukseen ryhmäopetuksen rinnalla, toisin kuin muissa taiteissa. Opetustyön järjestämisen kustannukset ovat musiikkioppilaitoksilla siksi ratkaisevasti suuremmat.

Lisäksi varhaisiän taidekasvatus ei ole 9 §:ssä mainittua taidekasvatusta, jota annetaan ennen taiteen perusopetuksen oppimäärään sisältyviä, tavoitteellisesti eteneviä opintoja, vaan sen tulee olla osa taiteen perusopetuksen tavoitteellista opintopolkua, kuitenkin syömättä varsinaiseen oppimäärään osoitettuja tunteja.

## 10 § Yhteistyö

### Valitse sopivin

Kannatan

### Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

## 11 § Vastuutehtävä

### Valitse sopivin

Kannatan

### Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

## 12 § Valtion rahoitus

### Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

### Muutosehdotus tai muu kommentti:

Lausumamme 9 § liittyy rahoituskokonaisuuteen. Lakiehdotuksen 12 § 3 momentti liittyy valtion talousarvioon. Perusteluosiossa talousarviosta ehdotetaan poistettavaksi jako musiikin ja muiden taiteenalojen väliltä. Tätä jakoa ei tule poistaa, vaan se tulee säilyttää.

12 § 3 momentin perusteluissa todetaan, että suoritemäärien vahvistamisessa käytetty laskenta olisi suhteellinen. Emme hyväksy suhteellisuuden laskemiseen ehdotettua muutosta: suoritemäärien lisäosan vahvistamisessa ehdotettu suhteellinen laskentatapa tulee vertautua samaan taiteenalaan.

12 § 4 momentissa ehdotetaan, ettei 3 momentin mukaiseen toteutuneeseen opetustuntimäärään lasketa mukaan opetustunteja, jotka ylittävät 1500 opetustuntia oppilaan suorittamaa oppimäärää kohden. Edellä 3 momentin mukaiseen toteutuneeseen oppilasmäärään ei lueta mukaan oppilaita, jotka ovat jo saaneet 1500 opetustuntia oppimäärää kohden.

Kannatamme 12 § 3 momentin ehdotusta muutettuna ehdotuksella:

Edellä 3 momentin mukaiseen toteutuneeseen opetustuntimäärään ei lueta mukaan opetustunteja, jotka ylittävät 1800 opetustuntia yhtä oppilaan suorittamaa oppimäärää kohden.

Edellä 3 momentin mukaiseen toteutuneeseen oppilasmäärään ei lueta mukaan oppilaita, jotka ovat jo saaneet 1800 opetustuntia yhtä oppimäärää kohden.

Perustelut:

Voimassa olevassa laissa ja siihen liittyvässä valtion talousarviossa on jako musiikkiin ja muihin taiteisiin eli musiikille sen erityispiirteitten takia oma momentti. Tämä jako tulee säilyttää rahoituksen ja valtionosuuden laskennallisena perusteena käytettävien suoritemäärien pohjana jatkossakin. Maininta ei heikennä yksittäisen taiteenalan tilannetta vaan takaa jokaiselle taiteenalalle tasapuolisen elinvoiman, saavutettavuuden ja saatavuuden kehittämiseksi edelleen.

Taiteet eivät ole harjoittelun vaatiman ajan tarpeessa yhteismitallisia. Esimerkiksi musiikissa instrumenttien osaamistavoitteiden saavuttaminen vie yksilöllisen ajan, keskimäärin koko peruskoulun ja 2. asteen ajan. Oppimäärän suorittaminen ei perustu vuosikursseihin ja opintoihin osallistumiseen, vaan jokaiselle oppilaalle muodostuu yksilöllinen opintopolku ja eteneminen.

Lainsäädännön tulee kunnioittaa eri taiteenalojen ominaispiirteitä jatkossakin. Mikäli oppilasmäärästä tulee rahoituskriteeri, on erityisen tärkeää, että vertailutietona on sama taiteenala. Musiikin kustannusrakenteen ero on syy, miksi musiikille on määritelty oma rahoitusmomenttinsa: eri taiteenaloille välttämättömät pedagogiset ratkaisut ovat mahdollistettava myös tulevaisuudessa, ettei päädytä tilanteeseen, jossa opetuksen laatu ja osaamistavoitteet jäävät ryhmäopetusmäärien ja nopeasti suoritettujen oppimäärien jalkoihin.

Rahoituksen suoriteperusteinen lisäosa, jonka osuus on nousemassa 7 %:sta 25 %:iin vuoteen 2040 mennessä, on kirjattu lakiesityksen perusteluihin sekavasti. Lakiehdotuksen perusteluihin tulee lisätä yksiselitteinen kuvaus siitä, miten suoriteperusteinen lisäosa rakentuu – muussa tapauksessa vaarana on, että se ohjaa toimijoita vääränlaisiin ratkaisuihin.

Alueellisen saatavuuden osana lisäksi myös kasvukeskusten saatavuuden ja kysynnän huomioiminen on keskeistä. Tämä on mm. musiikin taiteenalalla koko suomalaisen musiikkielämän kannalta iso tulevaisuuskysymys; kuinka paljon lapsia ja nuoria jää koulutusmuodon ulkopuolelle, miten ratkaistaan kysyntä – tarjonta -ongelmat kasvukeskuksissa ja muuttotappiokunnissa.

## 13 § Henkilöstö

### Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

### Muutosehdotus tai muu kommentti:

Perustelut:

Kelpoisuudesta tulee pitää kiinni, vaikka jollain taiteenalalla olisi haaste löytää kelpoista henkilöstöä – eri tilanteisiin on ennenkin löydetty keinot ja menettelyt. Pedagoginen koulutus (60 opintopistettä) sekä opetettavan taideaineen pedagogiikkaopinnot tulee sisältyä kaikkiin kelpoisuusluokkiin.

Esitämme, että ehdotuksessa oleva kohta 5 joko poistetaan tai siihen lisätään vaatimus pedagogisista opinnoista/opetettavan taideaineen pedagogiikkaopinnoista.

Taiteelliset ansiot eivät yksin riitä, sillä opetussuunnitelmien tavoitteellinen toteuttaminen edellyttää pedagogista osaamista. Ilman sitä ei voida varmistaa, että opettaja kykenee suunnittelemaan, toteuttamaan ja arvioimaan opetusta taiteen perusopetuksen vaatimalla tasolla.

Oppilaitoksilla tulee olla jatkossakin oikeus asettaa omassa rekrytoinnissaan tiukempia kelpoisuusehtoja. Lain tai asetuksen tulee mahdollistaa tämä oppilaitoskohtainen harkinta.

## 14 § Oppilaaksi ottaminen

### Valitse sopivin

Kannatan

### Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

## 15 § Oppilailta perittävät maksut

### Valitse sopivin

Kannatan

**Muutosehdotus tai muu kommentti:**

-

## 16 § Oppilaan osaamisen arviointi ja todistus

**Valitse sopivin**

Kannatan

**Muutosehdotus tai muu kommentti:**

-

## 18 § Tietojensaanti- ja ilmoitusoikeus

**Valitse sopivin**

Kannatan

**Muutosehdotus tai muu kommentti:**

-

## 19 § Koulutuksen arviointi

**Valitse sopivin**

Kannatan

**Muutosehdotus tai muu kommentti:**

-

## Siirtymäsäännökset (lakiesityksen 22-24 §:t)

**Valitse sopivin**

Kannatan

**Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle**

Siirtymävaiheet on tarkoin suunniteltava, ei liialla kiireellä vaan riittävällä ajankäytöllä huomioiden myös lukuvuosikierto.

## 2. Esityksen sisältämä uusi valtionrahoitusmalli. Mitä mieltä olette työryhmän esityksestä:

**Valitse sopivin**

Kannatan muutettuna

**Muutosehdotus tai muu kommentti:**

”Yleinen kommentti”

Vapaan sivistystyön antama TPO: Valtionosuudet taiteen perusopetukselle tulisi kanavoida yksinomaan taiteen perusopetuslain kriteerien ja valtionosuuksien kautta. Tämä on tärkeää yhteneväisyyden, selkeyden, oikeudenmukaisuuden ja pitkäjänteisen vakauden luomiseksi taiteen perusopetuksen rahoitukseen, mikä on myös lainmuutoksen tarkoitus.

Se osa valtion rahoituksesta, joka nykyisin välitetään vapaan sivistystyön lain kautta mutta koskee taiteen perusopetusta, tulisi siirtää taiteen perusopetuslain piiriin.

Tämä muutos varmistaisi yhtenäisen ja läpinäkyvän rahoitusmallin, mikä hyödyttäisi sekä koulutuksen järjestäjiä että oppilaita selkeämmän ohjauksen ja pitkäjänteisesti kestävä resurssijaon kautta.

Taiteen perusopetus on hyödyllistä myös muille kuin taiteenalan jatko-opintoihin tähtääville – luovuus on Suomen tulevaisuuden osaajien vahvuus.

## 20 § Taiteen perusopetuksen opettajan kelpoisuus

### Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

### Muutosehdotus tai muu kommentti:

Kelpoisuudesta tulee pitää kiinni, vaikka jollain taiteenalanalla olisi haaste löytää kelpoista henkilöstöä – eri tilanteisiin on ennenkin löydetty keinot ja menettelyt. Pedagoginen koulutus (60 opintopistettä) sekä opetettavan taideaineen pedagogiikkaopinnot tulee sisältyä kaikkiin kelpoisuusluokkiin.

Esitämme, että ehdotuksessa oleva kohta 5 joko poistetaan tai siihen lisätään vaatimus pedagogisista opinnoista/opetettavan taideaineen pedagogiikkaopinnoista.

Taiteelliset ansiot eivät yksin riitä, sillä opetussuunnitelmien tavoitteellinen toteuttaminen edellyttää pedagogista osaamista. Ilman sitä ei voida varmistaa, että opettaja kykenee suunnittelemaan, toteuttamaan ja arvioimaan opetusta taiteen perusopetuksen vaatimalla tasolla.

Oppilaitoksilla tulee olla jatkossakin oikeus asettaa omassa rekrytoinnissaan tiukempia kelpoisuusehtoja. Lain tai asetuksen tulee mahdollistaa tämä oppilaitoskohtainen harkinta.

## 4. Ehdotus asetukseksi taiteen perusopetuksesta. Mitä mieltä olette työryhmän ehdotuksesta:



**Valitse sopivin**

Kannatan

**Muutosehdotus tai muu kommentti:**

-

**Muut kommentit ja huomiot:**

**Pyydämme, että kommentti aloitetaan viittaamalla työryhmän ehdotuksen lukuun, alakohtaan, kappaleeseen tai pykälään. Jos kommentti ei koske mitään tiettyä esityksen kohtaa, pyydämme, että kommentti aloitetaan sanoilla "Yleinen kommentti"**

"Yleinen kommentti"

Taiteen perusopetus on tärkeä osa suomalaista koulutusjärjestelmää ja sitä arvostetaan maailmanlaajuisesti. Uusi lainsäädäntö tulee rakentaa niin, että tulevaisuus on varmistettu yhdenvertaisesti kaikkien taiteenlajien erityistarpeet huomioiden.

Pesonen Minna-Maria

Itä-Helsingin musiikkiopiston kannatusyhdistys ry - IHMO/Itä-Helsingin  
musiikkiopiston kannatusyhdistys ry